EĞİTİM FAKÜLTELERİNİN VE BAĞLI OLDUKLARI ÜNİVERSİTELERİN NİCEL VERİLERE GÖRE KARŞILAŞTIRILMASI[α]

Öğr.Gör.Dr. Mustafa KALE[*]

ÖZET

Araştırmanın temel amacı, eğitim fakültelerinin ve bağlı bulundukları üniversitelerin nicel veriler esas alınarak mevcut durumlarının ortaya konulması ve bunların karşılaştırılmasıdır. Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenini eğitim fakülteleri ve bağlı bulundukları üniversitelere ait nicel veriler oluşturmaktadır. Bu bağlamda 45 devlet, 2 'de vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 47 üniversite ve 58 eğitim fakültesi araştırma kapsamına alınmıştır. Veriler 2003-2004 yılına ait YÖK kaynaklarından alınmıştır. Veriler analiz edilerek alt amaçlar doğrultusunda yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Üniversiteler, Eğitim Fakülteleri

ABSTRACT

The main purpose of the study is to compare and determine the current conditions of Education faculties and Universities that the faculties are belong to based on the quantitative data. The study was done as a surveying method. The population of the study were the quantitative data about faculties and universities. Depending on this a total of 47 universities and 58 education faculty, 45 public and 2 private, were included in the study. Qantitative data were obtained from the year of 2003-2004 of Higer Education Council (YOK). After analayses data were interpreded in terms of sub-research questions.

Key Words: University, Educational Faculty.

PROBLEM

Türkiye'nin 1848'de ilköğretime öğretmen yetiştirmek üzere kurduğu 'Darülmuallimin-i Rüşdi' ile başlayan öğretmen yetiştirme serüveni, 1940'larda 'Köy enstitüleri' ile farklı uygulamalar denenmiş ve nihayet 1982 yılında YÖK'e bağlanarak 'Eğitim Yüksek Okul'larına dönüştürülmüş ve 1989-90 eğitim öğretim yılında da eğitim süreleri 4 yıla çıkarılmıştır (Hesapçıoğlu, 2005, s.109).

Yine 1926-27 öğretim yılında ortaöğretime öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulan 'Orta Muallim Mektebi' bugünkü adıyla 'Gazi Eğitim

---

[α] Bu çalışma XIV. Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulmuştur.

[*] G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi, ilköğretim Bölümü Öğretim Görevlisi

(Enstitüsü) Fakültesi ile başlamış ve zaman içinde yenileri açılmış, 1978-79 öğretim yılında bu kurumlar 4 yıllık yüksek öğretmen okullarına dönüştürülmüş, 1982 yılında da YÖK'e bağlanarak Eğitim Fakültelerine dönüştürülmüştür.

Halen 47 devlet ve 5 vakıf üniversitesine bağlı olarak 69 eğitim fakültesinde öğretmen yetiştirilmektedir.Bu üniversitelerimiz ve bağlı eğitim fakültelerinde yetiştireceğimiz öğretmenlerin günümüz ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olması gerekir. Öğrencilerine düşünmeyi, araştırma yapmayı ve bunları yorumlamayı, yaratıcı olmayı, problem çözmeyi ve öğrenmeyi öğreten, etkili iletişim kurabilen, zengin öğrenme ortamları hazırlayan, alanında yetkin, öğretim teknolojilerini etkili kullanabilen ve üretebilen, takım çalışmasına yatkın, öğrencilerine model olabilen,alanındaki gelişmeleri takip edebilen ve kaynaklardan yararlanabilen niteliklere sahip olmalıdır (Aksu, 2005, s.27). Bu niteliklere sahip öğretmenlerin yetiştirilebilmesi için eğitim fakültelerinin de belli ölçütlere sahip olmaları gerekmektedir.

Bu araştırmada temel problem öğretmenlerin yetiştirildiği eğitim fakültelerinin nicel veriler esas alınarak mevcut durumlarının ortaya konulması ve bunların karşılaştırılmasıdır.

AMAÇLAR

Bu araştırmanın temel amacı; Eğitim fakültesi bulunan üniversiteler ve eğitim fakültelerinin nicel veriler ışığında karşılaştırılmasıdır. Bu amaca ulaşabilmek için; Eğitim fakültelerinin ve bağlı oldukları üniversitelerin;

1- Toplam öğrenci sayıları (ÖS),
2- Toplam öğretim elemanı (ÖE) ve öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayıları (ÖEBDÖS) ,
3- Toplam öğretim üyesi (ÖÜ)ve öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayıları (ÖÜBDÖS),
4- Toplam profesör sayısı ve profesör başına düşen öğrenci sayıları,
5- Toplam Doçent sayısı ve Doçent başına düşen öğrenci sayıları,
6- Mezun edilen öğrenci sayıları,
7- Üniversitelerin yaptıkları uluslararası yayın sayıları, öğretim elemanı başına ve öğretim üyesi başına düşen yayın sayıları,
8- Bölgelere göre eğitim fakültelerinin dağılımları açısından bir karşılaştırmasını yapmaktır.

SINIRLILIKLAR

Bu araştırma YÖK'ün 2003-2004 öğretim elemanı ve öğrenci sayıları ve 2002-2003 öğretim yılı mezun öğrenci sayıları ile 2004 yılında tüm

üniversitelerde SCI+SSCI+AHCI' te yayımlanan ve full article (tam makale) sayıları ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu araştırma betimsel araştırma modelinde gerçekleştirilmiştir. Eğitim fakültelerimizin ve bağlı bulundukları üniversitelerin 2003-2004 yılındaki verileri kullanılarak genel durumları betimlenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini eğitim fakülteleri ve bağlı bulundukları üniversitelere ait nicel veriler oluşturmaktadır. Eğitim fakültesi olmayan üniversiteler ve 2003-2004 YÖK verilerinde yeterli verisi bulunmayan eğitim fakülteleri araştırma kapsamına alınmamıştır. Bu ayıklamalardan sonra 45 devlet ve 2'de vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 47 üniversite ve bunlara bağlı 58 eğitim fakültesi araştırma kapsamına alınmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada kullanılan veriler, YÖK'ün web sitesinde yayınlanan 2003-2004 yılına ait öğretim elemanı ve öğrenci sayıları ile 2004 yılı uluslararası yayın sayıları esas alınmıştır. Bu veriler Excel programında analiz edilerek eğitim fakültelerinin ve bağlı bulundukları üniversitelerin verileri oluşturulmuştur. Yeterli verisi olmayan eğitim fakülteleri ve bünyesinde eğitim fakültesi bulunmayan üniversiteler ayıklanmıştır. Elde edilen bu ham veriler alt amaçlar doğrultusunda analiz edilerek sunulmuştur.

BULGULAR

1- Eğitim Fakültelerinin ve Bağlı Oldukları Üniversitelerin Toplam Öğrenci Sayıları

Eğitim fakültesi bulunan üniversitelerimizde toplam 1348061 öğrenci bulunmaktadır. Bu sayı eğitim fakültelerinde 198980'dir. Eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilerin toplam öğrenci içindeki payı %14.8'dir .En fazla öğrencisi olan üniversiteler ise sırasıyla 74684'le Selçuk, 72804'le Gazi, 61585'le İstanbul ve 52348'le de Marmara Üniversitesidir(MÜ). En az öğrenci, 7175'le Başkent Üniversitesinde bulunurken onu sırasıyla 9752'le Boğaziçi Üniversitesi(BÜ) ve 9839'la da Kafkas Üniversitesi takip etmektedir (Tablo 2).

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi(GÜGEF) 12578 öğrencisi ile ülkemizin en büyük eğitim fakültesidir. Onu sırasıyla, 11495 öğrenciyle Atatürk

Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, 10914 öğrencisi ile Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 9713 öğrenci ile Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ve 9453 öğrencisi ile Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi takip etmektedir. En çok öğrenciye sahip on eğitim fakültesinde 87187 öğrenci öğrenim görmektedir. Bu sayı toplam eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilerin %43,8'ini oluşturmaktadır. Bir başka deyişle öğrencilerin yaklaşık yarısına yakını en büyük on eğitim fakültesinde öğrenim görmektedir. En az öğrencisi olan Bilkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi 60, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi 64, Gaziantep Eğitim Fakültesi 84 ve Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi de 283 öğrenci öğrenim görmektedir (Tablo 1).

2-Eğitim Fakülteleri ve Bağlı Oldukları Üniversitelerin Toplam Öğretim Elemanı Ve Öğretim Elemanı Başına Düşen Öğrenci Sayıları

Üniversitelerimizde toplam 67359 öğretim elemanı(ÖE) görev yapmaktadır. Bunların 4305'i Hacettepe Üniversitesi, 4038'i Gazi Üniversitesi, 3665'i Ankara Üniversitesi, 3183 İstanbul Üniversitesi ve 2901'i de Dokuz Eylül Üniversitesinde bulunurken, Kafkas Üniversitesinde 372, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde 473, Gaziosman Paşa Üniversitesinde 474, Muğla Üniversitesinde 533 ve Karaelmas Üniversitesinde de 536 öğretim elemanı bulunmaktadır(Tablo 2).

Üniversitelerimizde öğretim elemanı başına düşen öğrenci (ÖEBDÖ) sayısı 20'dir. Dumlupınar Üniversitesinde 50, Kocaeli Üniversitesinde 43, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde 41, Selçuk Üniversitesinde ve Balıkesir Üniversitesinde 40'ar öğrenci düşerken bu oran Başkent ve Orta Doğu Teknik Üniversitesinde(ODTÜ) 7, Hacettepe Üniversitesinde(HÜ) 8, Boğaziçi Üniversitesi ve Ankara Üniversitesinde 11 ve Akdeniz Üniversitesinde 12 dir (Tablo 2).

Eğitim fakültelerinde toplam 4182 Öğretim Elemanı (ÖE) bulunmaktadır. Bunun toplam öğretim elemanına oranı %6.2'dir. 352 öğretim elemanı bulunan Gazi Eğitim Fakültesi bu bakımdan da en büyük fakülte konumundadır. Onu 256 öğretim elemanı ile Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, 204 öğretim elemanı ile Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, 196 öğretim elemanı ile Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi takip etmektedir. Öğretim elemanı sayısı bakımından ilk on eğitim fakültesinde toplam 1898 öğretim elemanı görev yapmaktadır. Bu sayı toplam öğretim elemanı'nın %45'ini oluşturmaktadır. Gaziantep Eğitim Fakültesinde 1, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sinop Eğitim Fakültesinde 2, Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde 5 ve Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde 6 Öğretim elemanı bulunmaktadır(Tablo 1).

ÖEBDÖ sayısında Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi 13 öğrenci ile en iyi konumda gözükmekte, onu 16 öğrenci ile Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 17 öğrenci ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi takip etmektedir. Öğretim elemanı başına en fazla öğrenci ise 241 öğrenci ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sinop Eğitim Fakültesi, onu 177 öğrenci ile Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 132 öğrenci ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Amasya Eğitim Fakültesi ve 105 öğrenci ile Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi izlemektedir. Eğitim fakültelerinin genel ortalaması Öğretim elemanı başına 46 öğrencidir. 37 Eğitim Fakültesi bu oranın üzerinde, 23 Eğitim Fakültesi ise bu oranın altında yer almaktadır. En büyük Eğitim Fakültesi Gazi Eğitim 36 öğrenci ile genel ortalamadan daha iyi bir ortalamaya sahiptir (Tablo 1).

3-Eğitim Fakülteleri ve Bağlı Oldukları Üniversitelerin Toplam Öğretim Üyesi ve Öğretim Üyesi Başına Düşen Öğrenci Sayıları

Üniversitelerimizde toplam 25484 öğretim üyesi (ÖÜ) bulunmaktadır. Bunların 1748'i eğitim fakültelerinde görev yapmaktadır. Eğitim fakültelerinde bulunan öğretim üyelerinin, toplam öğretim üyesine oranı %6.9'dur. En çok öğretim üyesi 2118 ile İstanbul Üniversitesindedir. Onu sırasıyla 1622 öğretim üyesi ile Ankara Üniversitesi, 1531 öğretim üyesi ile Gazi Üniversitesi, 1308 öğretim üyesi ile Hacettepe Üniversitesi ve 1244 öğretim üyesi ile Ege Üniversitesi takip etmektedir. 103 öğretim üyesi ile Kafkas Üniversitesi, 158 öğretim üyesi ile Dumlupınar Üniversitesi ve 166 öğretim üyesi ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi en az öğretim üyesi olan üniversitelerimizdir(Tablo2).

Öğretim üyesi başına düşen öğrenci (ÖÜBDÖ) sayılarına bakıldığında üniversitelerin genel ortalaması 53 öğrencidir. Bu oran Dumlupınar Üniversitesinde 177, Kocaeli ve Afyon Kocatepe Üniversitesinde 125, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde 118 ve Niğde Üniversitesinde de 107 iken Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesinde 25, Başkent ve Ankara Üniversitelerinde 26, Boğaziçi Üniversitesinde 28 ve İstanbul Üniversitesinde de 29 dur (Tablo 2).

200 öğretim üyesi bulunan Gazi eğitim yine ilk sırada yer almaktadır. 120 öğretim üyesi bulunan Buca Eğitim Fakültesi, 119 öğretim üyesi ile Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi ve 74 öğretim üyesi ile Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi onu takip etmektedir. Bilkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Gaziantep Üniversitesi,Eğitim Fakültesi ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sinop Eğitim Fakültelerinde 1'er, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi 2, Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi 4 ve Dicle Üniversitesi, Siirt Eğitim Fakültesinde de sadece 5 öğretim üyesi bulunmaktadır(Tablo 1).

Eğitim fakültelerinde öğretim üyesi başına ortalama 114 öğrenci düşmektedir. Bu oran Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde 13, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesinde 33, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde 35 ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde 49 iken Dicle Üniversitesi, Siirt Eğitim Fakültesi 573, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi 530, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sinop Eğitim Fakültesi 481 ve Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi 436 öğrenci ile sıralanmaktadır(Tablo 1).

Tablo 1: 2003-2004 Yılına Ait Eğitim Fakültelerinin Verileri

	Top.Öğrenci	Top.Ö.Elemanı	ÖEBDÖğrenci	Top.Öğretim Üyesi	ÖÜBDÖğrenci	Profesör	Prof.BD Öğrenci	Doçent	Doç.BD Öğrenci	Top.Mezun öğrenci Sayısı
Gazi Ü.Gazi Eğitim Fakültesi	12578	352	36	200	63	55	229	39	*323*	2392
At.Ü.Kazım Karabekir EF	11495	196	59	119	97	14	821	10	1150	1982
Selçuk Ü.EF	10914	168	65	74	147	16	682	6	1819	1811
M.Ü.Atatürk EF	9713	206	47	73	133	43	226	8	1214	1610
D.E.Ü.Buca EF	9453	204	46	120	79	36	263	11	859	1732
K.T.Ü.Fatih EF	7882	109	72	27	292	6	1314	5	1576	1424
Ondokuz Mayıs Ü.EF	7228	85	85	41	176	6	1205	4	1807	1470
İnönü Ü.EF	6391	129	50	51	125	9	710	6	1065	1146
Ab.İz.Baysal Ü.EF	5807	142	41	69	84	8	726	3	1936	780
Uludağ Ü.EF	5726	170	34	57	100	8	716	7	818	1268
Blk.Ü.Necatibey EF	5563	84	66	42	132	6	927	3	1854	985
Çanakkale Ons.M.Ü.EF	5469	91	60	29	189	5	1094	2	2735	966
Çukurova Ü.EF	5080	79	64	52	98	8	635	5	1016	772
Hacettepe Ü.EF	4868	164	30	68	72	31	157	14	*348*	729
Pamukkale .Ü. EF	4620	122	38	41	113	5	924	1	4620	846
Gazi Ü.Kırşehir EF	4357	93	47	30	145	1	4357	3	1452	638
Gazi Ü.Kastamonu EF	4290	79	54	35	123	2	2145	1	4290	767
Süleyman D.Ü.Burdur E F	4116	83	50	23	179	5	823	*0*		951
Ondokuz M. Ü.Amasya EF	4106	31	132	17	242	*0*		1	4106	925
Niğde Ü.EF	3744	91	41	24	156	*0*		2	1872	884
Celal Bayar Ü.Demirci E F	3739	58	64	13	288	2	1870	*0*		788
Yüzüncü Yıl Ü.EF	3737	77	49	26	144	1	3737	5	747	718
Anadolu Ü.EF	3712	167	22	69	54	18	206	12	*309*	684
Atatürk Ü.Erzincan	3341	65	51	29	115	*0*		1	3341	755

EF	Top.Öğrenci	Top.Ö.Elemanı	ÖEBDÖğrenci	Top.Öğretim Üyesi	ÖÜBDÖğrenci	Profesör	Prof.BD Öğrenci	Doçent	Doç.BD Öğrenci	Top.Mezun öğrenci Sayısı
Sakarya Ü.EF	3095	39	79	11	281	0		0		414
Afyon Kocatepe Ü.Uşak EF	3079	37	83	13	237	3	1026	0		488
Atatürk Ü.Ağrı EF	3007	62	49	7	430	0		0		696
Dicle Ü.Siirt EF	2867	38	75	5	573	1	2867	0		442
Cumhuriyet Ü.EF	2762	47	59	21	132	1	2762	3	921	286
Mustafa Kemal Ü.EF	2618	48	55	6	436	0		0		540
İst.Ü.Hasan Ali Yücel EF	2602	46	57	22	118	5	520	3	867	358
Trakya Ü.EF	2559	77	33	26	98	3	853	0		360
K.T.Ü.Giresun EF	2349	43	55	8	294	0		0		386
ODTÜ EF	2241	129	17	46	49	18	125	8	280	342
Muğla Ü.EF	2116	37	57	25	85	1	2116	3	705	0
Ank.Ü.Eğitim Bilimleri Fakültesi	1986	98	20	60	33	34	58	7	284	365
Boğaziçi Ü.EF	1889	80	24	23	82	8	236	5	378	158
Z.Kara Elmas Ü.Ereğli EF	1569	15	105	10	157	0		0		95
Mersin Ü.EF	1528	49	31	8	191	1	1528	2	764	0
Koceli Ü.EF	1451	22	66	11	132	3	484	2	726	0
Fırat Ü.EF	1429	20	71	13	110	1	1429	0		54
Kafkas Ü.EF	1357	20	68	4	339	2	679	0		0
Kırıkkale Ü.EF	1327	24	55	6	221	0		0		206
Ege Ü.EF	1185	24	49	12	99	3	395	2	593	49
G.Antep Ü.Adıyaman EF	1121	20	56	8	140	1	1121	1	1121	33
Afyon Kocatepe Ü.EF	1060	6	177	2	530	1	1060	0		0
Osmangazi Ü.EF	959	20	48	9	107	2	480	1	959	55
Erciyes Ü.EF	796	15	53	10	80	1	796	1	796	0
K.T.Ü.Rize EF	712	21	34	4	178	1	712	0		120
Başkent Ü.EF	712	19	37	9	79	4	178	0		0
Adnan Menderes Ü.EF	679	21	32	8	85	1	679	1	679	0
G.Antep Ü.Kilis Muallim Rıfat EF	575	14	41	7	82	1	575	0		32
Ondokuz M.Ü.Sinop EF	481	2	241	1	481	0		0		0
Gaziosman Paşa Ü.EF	449	17	26	9	50	3	150	0		0
Akdeniz Ü.EF	283	18	16	8	35	1	283	0		35

	Top.Öğrenci	Top.Ö.Elemanı	ÖEBDÖğrenci	Top.Öğretim Üyesi	ÖÜBDÖğrenci	Profesör	Prof.BD Öğrenci	Doçent	Doç.BD Öğrenci	Top.Mezun öğrenci Sayısı
G.Antep Ü.Gaziantep EF	*84*	*1*	84	*1*	84	1	*84*	*0*		*0*
Dumlupınar Ü.EF	*64*	*5*	*13*	5	*13*	*0*		*0*		*0*
Bilkent Ü.EF	*60*	*3*	*20*	*1*	60	1	*60*	*0*		*0*
Toplam	198980	4182	48	1748	114	387	514	188	1058	32537

4- Eğitim Fakülteleri ile Bağlı Oldukları Üniversitelerin Profesör Sayısı ve Profesör Başına Düşen Öğrenci Sayıları

Üniversitelerimizde toplam 9360 profesör bulunmaktadır. Bunların 387'si eğitim fakültelerinde yer almaktadır. Eğitim fakültelerinde bulunan profesörler üniversitelerde bulunan profesörlerin sadece %4.1'ini oluşturmaktadır. En çok profesör 1261'le İstanbul Üniversitesinde bulunmaktadır. Onu sırasıyla 985 ile Ankara Üniversitesi, 651 ile Hacettepe Üniversitesi, 650 profesör ile Ege Üniversitesi ve 603 profesör ile de Gazi Üniversitesi takip etmektedir. En az profesörün bulunduğu üniversitelerimiz ise sırasıyla Kafkas Üniversitesi 12, Niğde Üniversitesi 22, Dumlupınar Üniversitesi 22, Afyon Kocatepe Üniversitesi 25 ve Gaziosman Paşa Üniversitesi 26'dır(Tablo 2).

Üniversitelerimizde ortalama bir profesöre 114 öğrenci düşmektedir. Bu oran Dumlupınar Üniversitesinde 1274, Afyon Kocatepe Üniversitesinde 1042, Niğde Üniversitesinde 1029 ve Kafkas Üniversitesinde 820 öğrenci düşerken bu oran Ankara Üniversitesinde 42, Orta Doğu Teknik Üniversitesinde 47, İstanbul Üniversitesinde 49, Hacettepe Üniversitesinde 50 ve Boğaziçi Üniversitesinde de 57 öğrencidir (Tablo 2).

55 profesör İle Gazi Eğitim Fakültesi ilk sırada yer alırken, 43 profesör ile Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, 36 profesör ile Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi ile Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi ve 34 Profesör ile Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi izlemektedir. 13 Eğitim Fakültesinde hiç profesör bulunmazken, 16 Eğitim Fakültesinde 1 ve 4 Eğitim Fakültesinde de 2 profesör bulunmaktadır. 10 'un üzerinde profesör bulunan 10 Eğitim Fakültesi bulunmaktadır(Tablo 1).

Eğitim fakültelerinde ortalama bir profesöre 478 öğrenci düşmektedir. 58 öğrenci ile Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi en iyi orana sahipken onu sırasıyla 60 öğrenci ile Bilkent Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 84 öğrenci ile Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi ve 125 öğrenci ile Orta

Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi izlemektedir. 4357 öğrenci ile Kırşehir Eğitim profesör başına en fazla öğrenci düşen fakültedir. Onu sırasıyla 3737 ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 2867 öğrenci ile Dicle Üniversitesi, Siirt Eğitim Fakültesi, 2762 öğrenci ile Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi izlemektedir. En fazla öğrenciye sahip olan Gazi Eğitim Fakültesi 229 öğrenci ile oldukça iyi bir ortalamaya sahiptir. 14 Eğitim Fakültesi ortalamanın altında, 47 Eğitim Fakültesi ise ortalamanın üzerinde yer almaktadır (Tablo 1).

5-Eğitim Fakülteleri ile Bağlı Oldukları Üniversitelerin Toplam Doçent Sayısı ve Doçent Başına Düşen Öğrenci Sayıları

Üniversitelerimizde toplam 4524 doçent bulunmaktadır. Eğitim fakültelerinde bulunan 188 doçentin bu sayı içindeki oranı % 4.2'dir. İstanbul Üniversitesinde 414, Hacettepe Üniversitesinde 380, Ankara Üniversitesinde 362, Gazi Üniversitesinde 275 ve Ege Üniversitesinde de 236 doçent bulunmaktadır. Bu sayı Dumlupınar Üniversitesinde ve Mustafa Kemal Üniversitesinde 11, Balıkesir Üniversitesinde 13, Kafkas ve Niğde Üniversitesinde 17'dir(Tablo 2).

Üniversitelerde ortalama bir doçent başına 298 öğrenci düşmektedir. Bu oran eğitim fakültelerinde 1058'dir. Dumlupınar Üniversitesinde 2547, Balıkesir Üniversitesinde 1879, Mustafa Kemal Üniversitesinde 1343, Niğde Üniversitesinde 1271 ve Afyon Kocatepe Üniversitesinde 1240 öğrenci düşerken bu oran Hacettepe Üniversitesinde 86, Ankara Üniversitesinde 115, Başkent ve Boğaziçi Üniversitesinde 122 ve Orta Doğu Teknik Üniversitesinde 132 öğrencidir (Tablo 2).

39 doçent ile Gazi Eğitim Fakültesi ilk sırada yer alırken, 14 doçent ile Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 12 doçent ile Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi ve 11 doçent ile Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi sıralanmaktadır. 20 Eğitim Fakültesinde hiç doçent bulunmazken, 7 Eğitim Fakültesinde 1, 5 Eğitim Fakültesinde de 2 doçent bulunmaktadır(Tablo 1).

Eğitim fakültelerinde ortalama 1058 öğrenciye bir doçent düşmektedir. Bu oran Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 280, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesinde 284, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde 309 ve Gazi Eğitim Fakültesinde de 323'dür. Bu sayı Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde 4620, Gazi Üniversitesi, Kastamonu Eğitim Fakültesinde 4290, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Amasya Eğitim Fakültesinde 4106 ve Atatürk Üniversitesi, Erzincan Eğitim Fakültesinde de 3341'e çıkmaktadır (Tablo 1).

6-Eğitim Fakültelerinden Mezun Olan Öğrenci Sayıları

2002-2003 yılı itibarıyla Gazi Eğitim Fakültesi 2392 öğrenciyle en fazla mezunu veren fakültedir. Onu sırasıyla, 1982 öğrenciyle Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, 1811 öğrencisi ile Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 1732 öğrencisi ile Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi ve 1610 öğrenci ile Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi takip etmektedir. Gaziantep Üniversitesi, Adıyaman Eğitim Fakültesi 33 öğrenci ile en az mezun veren fakültedir. Onu 49 öğrenci ile Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 54 öğrenci ile Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi ve 55 öğrenci ile de Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi takip etmektedir. 13 Eğitim Fakültesi hiç mezun vermemiştir (Tablo 1).

7- Üniversitelerin Yaptıkları Uluslararası (SCI+SSCI+AHCI) Yayınları ile Öğretim Elemanı ve Öğretim Üyesi Başına Düşen Yayın Sayıları

Üniversiteler 2004 yılında, uluslararası dergilerde 12803 yayın gerçekleştirmiştir. Bu yayınların 1029'unu İstanbul Üniversitesi, 960'ını Hacettepe Üniversitesi, 771'ini Ankara Üniversitesi, 608'ini Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 553'ünü Gazi Üniversitesi ve 546'sını da Ege Üniversitesi gerçekleştirmiştir. 37 yayınla Muğla Üniversitesi son sırada yer alırken onu sırasıyla 49 yayınla Dumlupınar Üniversitesi, 57 yayınla Niğde Üniversitesi, 66 yayınla Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve 72 yayınla da Kafkas Üniversitesi sıralanmaktadır(Tablo 2).

Üniversitelerimizde ortalama öğretim üyesi başına düşen (ÖÜBD) yayın sayısı 0.50'dir. Bu oran Bilkent Üniversitesinde 1.21, Boğaziçi Üniversitesinde 0.89, Orta Doğu Teknik Üniversitesinde 0.86, Başkent Üniversitesinde 0.84 ve Gaziantep Üniversitesinde de 0.75 iken Muğla Üniversitesinde 0.21, Abant İzzet Baysal Üniversitesinde 0.25, Niğde Üniversitesinde 0.28 ve Osmangazi Üniversitesinde 0.30'dur(Tablo 2).

Öğretim elemanı başına düşen (ÖEBD) yayın sayısında ise üniversitelerin genel ortalaması 0.19'dur. Bu oran Boğaziçi Üniversitesinde 0.34, İstanbul Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesinde 0.32, Trakya ve Fırat Üniversitelerinde ise 0.28 iken Niğde Üniversitesi ve Muğla Üniversitesinde 0.07, Dumlupınar ve Abant İzzet Baysal Üniversitesinde 0.09 ve Uludağ Üniversitesinde de 0.11'dir (Tablo 2).

Tablo 2:2003-2004 Yılına Ait Üniversitelere Ait Veriler

	Top.Öğrenci	Top.Ö.E	ÖEBDÖ	Top.Öğretim Üyesi	ÖÜBDÖ	Profesör	Prof.esör BD Öğrenci	Doçent	Doçent BD Öğrenci	Yayın Sayısı	ÖÜBDYayın	ÖEBDYayın
Selçuk Ü.	74.684	1.854	40	785	95	243	307	143	522	325	0,41	0,18
Gazi Ü.	72.804	4.038	18	1.531	48	603	121	275	265	553	0,36	0,14
İstanbul Ü.	61.585	3.183	19	2.118	29	1.261	49	414	149	1.029	0,49	0,32
Marmara Ü.	52.348	2.014	26	814	64	440	119	133	394	297	0,36	0,15
Uludağ Ü.	49.490	2.079	24	738	67	334	148	139	356	229	0,31	0,11
Karadeniz Teknik Ü.	49.044	1.463	34	543	90	164	299	108	454	225	0,41	0,15
Kocaelı Ü.	46.717	1.094	43	374	125	108	433	50	934	190	0,51	0,17
Atatürk Ü.	45.942	2.245	20	945	49	217	212	150	306	478	0,51	0,21
Dokuz Eylül Ü.	43.232	2.901	15	1.082	40	434	100	173	250	382	0,35	0,13
Ankara Ü.	41.804	3.665	11	1.622	26	985	42	362	115	771	0,48	0,21
Ege Ü.	41.711	2.884	14	1.244	34	650	64	236	177	546	0,44	0,19
Süleyman Dem. Ü.	38.735	1.549	25	539	72	102	380	62	625	233	0,43	0,15
Trakya Ü.	34.914	1.477	24	459	76	125	279	50	698	338	0,70	0,28
Ondokuz Mayıs Ü.	34.126	1.331	26	588	58	180	190	101	338	332	0,56	0,25
Çukurova Ü.	33.538	1.932	17	760	44	350	96	112	299	357	0,47	0,18
Hacettepe Ü.	32.832	4.305	8	1.308	25	651	50	380	86	960	0,73	0,22
Sakarya Ü.	31.986	934	34	390	82	64	500	41	780	126	0,32	0,13
Erciyes Ü.	31.416	1.226	26	483	65	192	164	71	442	338	0,74	0,23
Dumlupınar Ü.	28.020	558	50	158	177	22	1.274	11	2.547	49	0,31	0,09
Afyon Kocatepe Ü.	26.050	806	32	209	125	25	1.042	21	1.240	135	0,65	0,17
Anadolu Ü.	25.870	1.509	17	539	48	135	192	86	301	199	0,37	0,13
Cumhuriyet Ü.	24.818	1.164	21	376	66	86	289	56	443	171	0,45	0,15

Celal Bayar Ü.	24.542	931	26	343	72	63	390	72	341	108	*0,31*	*0,12*
Balıkesir Ü.	24.423	617	40	241	101	33	740	*13*	1.879	*78*	0,32	0,13
Ab. İzzet Baysal Ü.	22.287	908	25	333	67	55	405	39	571	*84*	*0,25*	*0,09*
Dicle Ü.	21.940	1.039	21	398	55	82	268	92	238	161	0,40	0,15
Mersın Ü.	21.893	932	23	327	67	50	438	58	377	234	0,72	0,25
Nığde Ü.	21.605	845	26	*201*	107	*21*	1.029	*17*	1.271	*57*	*0,28*	*0,07*
İnönü Ü.	21.011	1.137	18	404	52	62	339	81	259	246	0,61	0,22
Z Karaelmas Ü.	20.708	*536*	39	281	74	32	647	31	668	140	0,50	0,26
Fırat Ü.	20.603	1.389	15	538	38	128	161	85	242	382	0,71	0,28
Çanak.Onsekiz M Ü.	19.554	*473*	41	*166*	118	*28*	698	21	931	*66*	0,40	0,14
Pamukkale Ü.	19.454	1.106	18	336	58	53	367	70	278	132	0,39	*0,12*
Akdeniz Ü.	18.974	1.616	*12*	474	40	194	98	90	*211*	277	0,58	0,17
Muğla Ü	18.234	*533*	34	*175*	104	38	480	*18*	1.013	*37*	*0,21*	*0,07*
Orta Doğu Tek. Ü.	18.085	2.572	*7*	710	*25*	383	*47*	137	*132*	608	0,86	0,24
Yüzüncü Yıl Ü.	15.129	1.027	15	361	42	65	233	61	248	249	0,69	0,24
Mustafa Kemal Ü.	14.768	*577*	26	216	68	32	462	*11*	1.343	89	0,41	0,15
Kırıkkale Ü.	14.461	687	21	242	60	*29*	499	47	308	150	0,62	0,22
Osmangazı Ü.	14.302	1.051	*14*	449	*32*	149	*96*	73	*196*	135	*0,30*	0,13
Gaziantep Ü.	14.145	770	18	232	61	56	253	62	228	174	0,75	0,23
Bilkent Ü.	11.527	922	13	245	47	76	152	48	240	296	1,21	0,32
Gaziosmanpaşa Ü.	11.173	474	24	169	66	26	430	19	588	109	0,64	0,23
Adnan Menderes Ü.	10.811	757	14	308	35	59	183	49	221	110	0,36	0,15
Kafkas Ü.	9.839	372	26	103	96	12	820	17	579	72	0,70	0,19
Boğaziçi Ü.	9.752	915	11	352	28	170	57	80	122	315	0,89	0,34
Başkent Ü.	7.175	962	7	275	26	93	77	59	122	231	0,84	0,24
Üniversiteler	1.348.061	67.359	20	25.484	53	9.360	144	4.524	298	12.803	0,50	0,19
Eğitim Fakülteleri	198.980	4182	48	1748	114	387	514	188	1058			
Eğitim Fakültelerinin %'si	14,8	6,2		6,9		4,1		4,2				

8-Eğitim Fakültelerinin Bölgelere Göre Dağılımları Açısından Karşılaştırılması

Öğretim elemanı açısından bölgesel dağılıma baktığımızda %34'ü (1461) İç Anadolu, %20'si (815) Marmara, %14'ü (569) Doğu Anadolu, %12'si Ege, % 11'i Karadeniz, %7'si Akdeniz ve %2'si de Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bulunan eğitim fakültelerinde yer almaktadır. Öğrenci sayısı açısından baktığımızda da sıralama yine benzer bir tablo ortaya koymaktadır. Öğrencilerin %29'u (55.306) İç Anadolu bölgesinde yer alırken, sadece %2'si Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer almaktadır. İç Anadolu'da Öğretim elemanı başına 38 öğrenci düşerken bu oran Karadeniz bölgesinde 66' dır. Öğretim üyesi sayısı açısından da durum benzerlik göstermektedir. Öğretim üyelerinin %37'si (663) İç Anadolu bölgesinde yer alırken, sadece %1'i (21) Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer almaktadır. İç Anadolu da öğretim üyesi başına 83 öğrenci düşerken bu oran Karadeniz bölgesinde 164' dür. Eğitim fakültelerinde görev yapan profesörlerin %48'i (183), doçentlerin de %51'i İç Anadolu bölgesinde bulunurken, profesörlerin(4), ve doçentlerinde %1'i (1) Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer almaktadır. İç Anadolu bölgesinde ortalama profesör başına 301, doçent başına 470 öğrenci düşerken bu oran Karadeniz bölgesinde profesörlerde 1274, Güneydoğu Anadolu bölgesinde de doçentlerde 4647 öğrencidir. Eğitim Fakültesinden mezun olan öğrencilerin %28'i (9159) İç Anadolu, %2'side (507) Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan eğitim fakültelerinden gerçekleşmiştir (Tablo 3).

Tablo 3: Eğitim Fakültelerinin Bölgesel Dağılımı

		Toplam ÖE	Top. Öğrenci	OEBD Öğrenci	Top.Öğretim Üyesi	OUBD Öğrenci	Top. Profesör	Prof.B.D. Öğrenci	Top. Doçent	Doç.B.D. Öğrenci	Öğrenci Sayısı (2002-'003)
İç Anadolu Bölgesi Eğitim Fakültesi.	N	1.461	55.306	38	663	83	184	301	97	570	9.159
	%	*34*	*29*		*37*		*48*		*51*		*28*
Marmara Bölgesi Eğitim Fakültesi	N	815	38.067	47	294	129	81	470	30	1.269	6.119
	%	*20*	*19*		*17*		*21*		*15*		*19*
Doğu Anadolu Bölgesi E F	N	569	30.757	54	249	124	27	1.139	22	1.398	5.351
	%	*14*	*15*		*14*		*7*		*12*		*16*
Ege Bölgesi Eğitim Fakültesi	N	514	25.995	51	239	109	52	500	18	1.444	3.903
	%	*12*	*13*		*14*		*13*		*10*		*12*
Karadeniz Bölgesi Eğitim Fak.Top.	N	465	30.583	66	186	164	24	1.274	13	2.353	5.200
	%	*11*	*15*		*11*		*6*		*7*		*16*
Akdeniz Bölgesi	N	277	13.625	49	97	140	15	908	7	1.946	2.298

Eğitim Fak. Top.	%	*7*	*7*		*6*		*4*		*4*		*7*
Güney Doğu Anadolu Bölgesi Eğitim Fak. Top.	N	73	4.647	64	21	221	4	1.162	1	4.647	507
	%	*2*	*2*		*1*		*1*		*1*		*2*
Toplam		4.174	198.980	48	1.749	114	387	514	188	1.058	32.537

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Genel anlamda bulgulara bakıldığında eğitim fakültelerinde okuyan öğrenci sayısı %15 civarlarında olmasına rağmen bu oran öğretim elemanı, öğretim üyesi, profesör ve doçent sayılarında korunamamakta ve çok ciddi oranlarda azalmaktadır. Aynı şekilde üniversitelerin ortalama öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı 20 iken bu eğitim fakültelerinde 2.5 kat artarak 48'e, öğretim üyesi oranında üniversiteler 53 iken eğitim fakülteleri 114, profesör başına üniversitelerde 114 öğrenci iken eğitim fakültelerinde yaklaşık 3.5 kat artarak 514'e çıkmaktadır. Doçent sayısında da durum farklı değildir. Üniversitelerde 298 öğrenci düşerken, eğitim fakültelerinde yine yaklaşık 3.5 kat artarak 1058'e çıkmaktadır. Tüm bu bulgulardan anlaşılmaktadır ki, eğitim fakülteleri aleyhine bir durum vardır. Bu durum, eğitim fakültelerinin üniversiteler içinde biraz ihmal edilmesinden kaynaklanabileceği gibi, alınacak öğrenci kontenjanlarının zaman içinde ihtiyacın üzerinde belirlenmesi sonucunda bir yığılmanın oluşmasına ve dengesiz bir dağılım göstermesine yol açmış olabilir. 2002-2003 verileri ile öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayıları gelişmiş ülkelerden Almanya'da 8, Hollanda da 10, İsviçre 'de 12 ABD'de 14 ve Finlandiya'da 16 (Eğitimsen 2004) olduğu dikkate alınırsa eğitim fakültelerimizin durumu daha iyi anlaşılabilir.

Üniversitelerimiz içinde eğitim fakültelerinin yaşadığı dengesizlik, eğitim fakültelerinin kendi aralarında da devam etmektedir. Hiç profesör ve doçentin bulunmadığı eğitim fakültelerinin varlığı bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca bazı istisnalar hariç büyük merkezlerde bulunan ve öğretim üyesi sayısı fazla görünen eğitim fakültelerimizde de öğretim üyesi, öğretim elemanı, profesör ve doçent başına düşen öğrenci sayılarına bakıldığında durumun hiç de iç açıcı olmadığı görülmektedir.

Üniversitelerimizin yayın sayılarında son yıllarda olumlu gelişmeler olmakla birlikte yeterli olduğunu söylemek oldukça zordur.

Elde edilen bulgular ışığında şu öneriler geliştirilmiştir;

1- Eğitim fakültelerinin öğretim elemanı ve öğretim üyesi sayıları en azından bağlı bulunduğu üniversitenin ortalamalarına yaklaştırılması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

2- Birden çok eğitim fakültesi bulunan üniversitelerin genelde daha köklü ve yerleşmiş eğitim fakülteleri tarafından diğer eğitim fakülteleri desteklenebilir.
3- Eğitim fakültelerine öğretim elemanı istihdamı ve yetiştirilmesinde özendirici tedbirler alınmalıdır.
4- Öğrenci sayıları fazla olan öğretmenlik programlarının kontenjanları gözden geçirilmeli gerekenleri azaltılma yoluna gidilmelidir.
5- Eğitim fakültelerinde uluslararası yayınların artırılabilmesi için araştırma faaliyetlerini destekleyici tedbirler alınmalıdır.

KAYNAKÇA

Aksu, M. (2005) *'Eğitim Fakültelerinin Değişen Rolleri ve Avrupa Boyutu'*, Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Bildiri Özetleri, s.27-28, 22-24 Eylül .

Ankara Eğitim ve İnşaat Mühendisleri Vakfı (AEVİMV). (2000) **'Üniversiteler'**, Öncü Basımevi, Ankara

Gazi Üniversitesi. (2003) **'Gazi Üniversitesi Öğretim Elamanları Profili'**, G.Ü.İletişim Fakültesi Basımevi, Ankara

Hesapçıoğlu, M. (2005) *'Öğretmen Yetiştirmede:Dün, Bugün ve Eğilimler'*, Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Bildiri Özetleri, s.109, 22-24 Eylül.

Eğitim-Sen. (2004) *''Öğretmenin Niteliği Eğitimin Niteliği İçin Önemlidir!Peki, Öğretmen Yetiştiren Eğitim Fakültelerinin Niteliği Nasıldır?''* http://www.eğitimsen.org.tr/ (12/03/ 2004)

http://www.yok.gov.tr/istatistikler/(Ağustos **20**05)